

« zurück blättern vor »

FAJERWERK subst. m., ab 1675; auch *fejerwerk*. 1) ‘Feuerwerk, vielfarbiges künstliches Feuer’ – ‘sztuczne ognie dające różnokolorowe efekty świetlne’: 2.H.17.Jh. DrobOpow 115, SP17 *wzięto [...] Bomby do Fajerwerkow y naczynia wszelkie*. o 1699 Niem.Ez. 59 *Potym, dopadwszy gdzie z ogniem zagiewka, Taki fejerwerk orlełom zrobiła, Że się od dymu musiały podusić*. o 1743 BystrzInf P4r, SP17 *ognie tryumfalne ktorych Indzinierowie zażywaią w Fejerwerkach są Race, młynki, puszki*. o 1779 Kras.Sat. 82, L *Po wieczery, feierwerk; goście patrzą z sali, Wpadł szmermel między gumna, Stodoła się pali*. o (1782) 1986 Gaz.War. 85 3 *[tam] dawany piękny Feierwerk trwał blisko do północy*. o (1816) 1978 Malwina *[[bez miłości]] najlepsze porywczę chęci [...] podobne są iskrzącym fajerwerkom, które zabtysnąwszy trochę dym tylko [...] po sobie zostawiają*. o 1834 PT VIII 221, SJAM *Fajerwerk dawał Kaszyc*. o (1877) 1948 Prus Dusze 139, DOR *Potężny huk zbudził go z odrętwienia. Zapalono właśnie fajerwerki*. o 1888 Gomul.Róże 40, DOR *Wieczorem, napatrywwszy się do syta królewskiemu fajerwerkowi, jaki zapalało słońce nad zatoką (...) do snu się układał w swej budzie na wybrzeżu*. o (†1916) 1949–1951 Sienk.Listy IV 41, DOR *Nad Sekwaną palono ognie bengalskie, puszczano race, fajerwerki*. – TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR. 2) ‘übertr. künstlicher Effekt, kurzer, aber starker Eindruck, plötzlicher, aber nicht lang anhaltender Gefühlsausbruch’ – ‘przen. sztuczny efekt, krótkie, silne wrażenie, wybuch nagłego, przemijającego uczucia’: (†1916) 1949–1951 Sienk.Szkice I 235, DOR *Niczego nie doszedłem, nic nie rozumiałem, wszędy tylko błędne kółko, ciemność, wieczna praca Szyzyfa, próżnia, fajerwerki słów tylko, rakiety erudycji*. o 1926 Kotarb.J.Świat. 225, DOR *Recenzent sam się wybornie bawi, puszczą pyszne dowcipy i fajerwerki stylowe*. – SW (przen.), LSP (przen.), DOR (fraz.). ◇ **Var:** *fajerwerk* subst. m., (1683) 1886 Markowicz, KUBALA 320 – L, SWIL, SW, LSP, DOR; *fejerwerk* subst. m., 1699 Niem.Ez. 59 o [LBel.] 1854 Wę 176, TRYP I 52 – TR, L, SWIL, SW (m. u.). ◇ **Etym:** nhd. *Feuerwerk* subst. n., ‘Feuerwerk; künstliches Feuer’, GRI. ◇ **Konk:** *krotofilne ognie* subst. plt., bel. seit 1781–1783, L, zuerst geb. L, nur für Inh. 1; *ognie* subst. plt., bel. seit 1564, MAČZ, zuerst geb. MAČZ, nur für Inh. 1; *ognie puszarskie* subst. plt., bel. seit 1566 (1639), L, zuerst geb. TR, nur für Inh. 1; *ognie sztuczne* subst. plt., bel. seit 1929, DOR, zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 1. ◇ **Der:** *feierwerkowy* adj., [hapax] 1805 GWar 744, Nowo, nur für Inh. 1; *fajerwerkowy* adj., 1875–1876 Prz.Tyg.Życia 29, DOR, zuerst geb. Sw. ❖ Künstliches Feuer zu feierlichen Anlässen gab es in Polen bereits vor 1683, so z.B. 1566 nach der Geburt des künftigen Königs Sigismund III. Waza (GLOGER II 140b); hier: *rac puszczania, insze puszarskich przypraw ognie* (nach (†1603) Ł. Górnicki: *Dzieje w Koronie*) – vgl. auch die anderen Synonyme oben. Der Erstbeleg bei GRIMM stammt aus Ayryer (1544–1605).

« zurück blättern vor »